

CHEMIEVRIJE ONKRUIDBESTRIJDING OP NIET-VERHARDINGEN IN OPENBAAR GROEN EN BEDRIJFSTERREINEN

Toolbox niet-landbouw

In de toolboxkaart staan de chemievrije methoden en technieken voor onkruidbestrijding in 'het groen'.

Het is voor professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen – buiten de landbouw – niet toegestaan om deze op verhardingen en overige terreinen toe te passen. Onder 'overige terreinen' worden beplante en onbeplante oppervlakten verstaan, in openbaar groen en bedrijfsterreinen, als bomen, heesterachtigen en grasvegetatie. Overigens geldt voor beplante terreinen dat het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen niet bevorderlijk is voor de plantgezondheid. Praktijkproeven wijzen uit dat de scheutgroei van de meeste heesterbeplantingen tot meer dan 30% achterblijft ingeval van chemisch onkruidbeheer.

PREVENTIEF: EFFECTIEF ONTWERPEN EN INRICHTEN

Voorkomen is beter dan genezen. Bij de inrichting van te beplanten gebieden kan op grond van sortimentskeuze en plantwijze onkruid voorkomen worden.

Hier volgt een aantal tips voor de ontwerpfase of bij herstelwerkzaamheden van bestaand groen:

- ⊙ Kies voor bodembedekkende planten, een dichte grasmat of breng een mulchlaag aan met bijvoorbeeld houtsnippers;
- ⊙ Hou rekening met de beheerfrequentie bij de aanleg. Zo hoeft een ecologische berm slechts éénmaal per jaar gemaaid te worden en een kortgras-vegetatie normaliter 20 keer;
- ⊙ Kies voor inheems en zo mogelijk gebiedseigen plantmateriaal. Houd rekening met de hoeveelheid licht, vocht, bodemgesteldheid en groeiruimte;
- ⊙ Zorg dat de plantdichtheid hoog genoeg is. Dit is duurder in aanleg, maar op termijn goedkoper door lagere onderhoudskosten. Een te hoge plantdichtheid kan echter tot onderlinge concurrentie zorgen en dus tot dode planten;
- ⊙ Hier geldt ook 'de juiste plant op de juiste plaats'. Een smalle plantstrook vraagt geen grote heesters die regelmatig 'binnen de perken' moeten worden gehouden. Gebruik hier bij voorkeur bomen met bijvoorbeeld kruidachtige onderbeplanting.
- ⊙ Zorg voor optimale omstandigheden, zoals bodemstructuur, organische mest, voldoende 'luchtige' grond om in te wortelen. Geef bomen in voldoende mate bomengrond;
- ⊙ Start voor met schone grond en compost, zonder vervuiling met zaden of resten van probleemkruiden als heermoes, zevenblad, of invasieve exoten als Japanse duizendknoop;
- ⊙ Toets uw ontwerp op beheermogelijkheden en -kosten. Beheerder en ontwerper gaan uit van een in wederzijds overleg opgestelde inrichtings- en beheercapaciteit.

Bodem gesloten met vrouwenmantel

ONDERHOUD

Naast een effectief ontwerp is onderhoud belangrijk. Houd rekening met de volgende punten:

- ⊙ Onderhoud regelmatig: achterstallig onderhoud kost vaak meer tijd en geld dan meer bezoeken;
- ⊙ Leg in de ontwerpfase een minimaal onderhoudsniveau vast uitgaande van realistische beeldmeetlatten;
- ⊙ Bewerk de bodem alleen wanneer nodig, dit om nieuwe onkruidgroei zo veel mogelijk te voorkomen;
- ⊙ Snoei vaker en minder rigoreus zodat de bodem bedekt blijft door de plant;
- ⊙ Een kaal vak vraagt om een onkruidexplosie;
- ⊙ Spontane plantengroei hoeft niet altijd verwijderd te worden. Planten die niet boven de gewenste begroeiing uit komen zijn vaak geen probleem voor het beeld;
- ⊙ Zaai als bodembedekkende begroeiing onder nieuwe aanplant kruidachtige vegetatie in, bijvoorbeeld witte klaver. Hierdoor krijgen onkruiden minder kans. Ook haalt klaver stikstof uit de lucht die beschikbaar komt voor de beplanting;
- ⊙ Bepaalde plantvakken of objecten in groen geven structurele problemen. Op de lange termijn is omvorming of grondverbetering vaak goedkoper dan herhaaldelijk onkruiden bestrijden of inboeten.

Klaver onder nieuwe aanplant bedekt de bodem en voorkomt onkruid.
Foto: www.weekvandebij.be

CHEMIEVRIJE TECHNIEKEN

Er zijn verschillende technieken beschikbaar om onkruid te bestrijden in het groen. Voor kleinere oppervlakten is het werk vaak arbeidsintensief omdat kleine apparatuur gebruikt moet worden:

- ⊙ schoffelen of handmatig uittrekken;
- ⊙ haspel met lansen van een heetwatermachine;
- ⊙ met heteluchtlansen of gasbrander (op de rug);
- ⊙ bosmaaier.

Heetwaterlans in openbaar groen. Foto: Mantis ULV Sprühgeräte GmbH

Voor grotere oppervlakten:

- ⊙ heetwater (volvelds of sensorgestuurd);
- ⊙ hetelucht;
- ⊙ graskantsnijder; voorkomt dat gras op het voetpad of in het plantsoen groeit.

EFFECTIEF AANBESTEDEN

U dient goed te weten welke soort groenelementen u heeft en wat de bijhorende oppervlakte is. Zodoende kunt u gericht aanbesteden en weet u waarover u praat. Zorg voor actuele beheerkaarten die de diverse beheercategorieën aangeven. Vraag de eenheidsprijzen per beheercategorie.

Denk na over het beeld dat u wilt bereiken. De mate van acceptatie van onkruid is niet voor alle beheercategorieën gelijk. Onkruid in een rozenvak is meer storend dan onkruid in een vak opgaande heesters. Vermeld in het bestek de gevraagde onkruidbeelden per categorie.

Laat de voorkeur uitgaan naar uitbesteding volgens een beeldbestek. Een besteksperiode van 3 jaar is gebruikelijk.

INTEGRAAL BEHEER

Na graskant snijden of plantvakken wieden is het belangrijk aansluitend de aangrenzende verharding te vegen of te borstelen. Deze technieken kunnen ook gecombineerd worden in één machine, wat tijd scheelt.

MEER INFORMATIE

- ① www.onkruidvergaat.nl → allerlei info over dit onderwerp
- ① <http://bit.ly/pesticidevrijontwerpen> → Pesticidevrij ontwerpen. Leidraad voor ontwerp en aanleg, VMM (2015)
- ① www.crow.nl → informatie over ontwerp, aanleg en bestekken.

COLOFON

Met de kaarten ontwikkeld in het toolboxproject wil het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat met een eenduidige boodschap zowel professionele gebruikers buiten de land- en tuinbouw als particulieren ondersteunen bij het chemievrij groenbeheer en het verminderen van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar het milieu. Er zijn kaarten beschikbaar met maatregelen voor de verschillende situaties.

Mei 2019. www.onkruidvergaat.nl